

G. I. IONESCU-GION

de N. GEORGESCU-TISTU

I. VIAȚA DE PROFESOR ȘI PUBLICIST. Este firesc ca instituția care se ocupă de multi seculara istorie a Bucureștilor să acorde atenția cuvenită zelosului istoriograf al Capitalei, G. I. Ionescu-Gion, cercetător pasionat al tuturor aspectelor minunatei localități unde trăia. Îl atrăgea mai ales pitorescul unei străzi vechi, o casă aproape dărîmată, dar păstrînd urme ale splendorii apuse; izul istoric îi satisfăcea firea răbdurie de strîngător al datelor vechi care-l făceau să înțeleagă mai bine însemnătatea și frumusețea acestor locuri noi și atrăgătoare pentru el, venit de pe alte meleaguri.

G. I. Ionescu se născuse la 14 octombrie (stil vechi) 1857 în Pitești,¹ într-un mediu sărac². Locul în viață și l-a cîștigat printr-o îndelungată și grea muncă „ca un cuceritor cîștit”³. A învățat la liceele Gheorghe Lazăr și Sfîntul Sava din București, unde învățătura avea o bine stabilită și reputată tradiție. La Universitate, cei mai apropiați profesori i-au fost Bogdan Petriceicu Hașdeu și Alexandru Odobescu. Ei au influențat mai mult opera lui Gion.

Dirzul tînăr a găsit mijloacele să-și continue studiile la Paris și Bruxelles, chiar să obțină titlul de doctor în litere. Istoricul literar Petre V. Haneș, elev al lui Gion cînd acesta ajunsese profesor de limba franceză la Liceul Matei Basarab (unde trecuse de la Școala normală de institutori din București), ne dă informația că Gion a fost meditatorul celor 2 copii ai domnitorului Alexandru I. Cuza și i-a întovărășit în călătoriile lor prin Italia și Spania, trimiși să viziteze faimoasele monumente istorice⁴.

De timpuriu, încă din 1870, pe timpul studiilor în străinătate, G. I. Ionescu începe să se facă cunoscut prin cronicile și articolele din ziarele bucureștene *Telegraful* și *Binele public*. Atunci va fi simțit nevoia

¹ Dim. R. Rosetti. *Dicționarul contemporanilor din România*. Buc. 1898, p. 101.

² Caion. *Un dispărut*. In: *Românul*, an. XLVIII, nr. 28—31 (august 1904), p. 201.

³ *Ibidem*.

⁴ Gh. I. Ionescu-Gion. *Cum vorbim...* Cu un studiu introductiv și note de Petre V. Haneș, Buc. (1936), p. 9.

să adauge numelui său atât de comun un pseudonim, de fapt o combinație între inițiala pronominală și prima silabă din numele de familie : Gion, devenit cu vremea obișnuit și apreciat în publicistica românească. Profesorul ajunge un timp și inspector școlar, chiar și secretar general al Ministerului instrucțiunii publice. Omul era din fire sociabil și primitor, așa încât locuința sa din strada Lucaci nr. 38¹ se transformă într-un adevărat ceneclu plăcut și frecventat².

După preferințele amfitrionului Gion, se strîngeau în casa lui, adesea în grupuri distincte pe domenii de preocupări, între ațiția, azi uitați, și personalități proeminente : istoricii B. P. Hașdeu, Grigore Tocilescu, Dr. C. Istrati (ultimul, chimist și biograf) ; scriitorii Teodor Speranția (coleg de carieră cu Gion), Haralamb Lecca, Ludovic Daus, Radu D. Rosetti ; artiști în frunte cu maestrul pictor N. Grigorescu, Aristiză Romanescu, societară la Teatrul național, memorialistă și, în sfîrșit, oameni politici, cum era „Moș Costache Bălcescu“,³ frate cu renumitul istoric și revoluționar, eroul de la 1848, Nicolae Bălcescu. La „prietenu Gion acasă, în larga-i bibliotecă și în saloanele-i anume aranjate, cu sofale în care să te-ntinzi comod, zburau ceasurile de iarnă în discuții animate“⁴.

Istoria și literatura (îndeosebi teatrul) erau domeniile în care se simțea mai în largul lui Ionescu-Gion. În aceste direcții a lucrat și cele mai caracteristice din operele lui. A scris mult și variat, realizînd o adevărată carieră de publicist. S-a alăturat ziarului *Românul* al lui C. A. Rosetti, în al cărui comitet de redacție a funcționat între 1890—92, cu Ion Stavri Brătianu, C. Dissescu, Alexandru Djuvara, Take Ionescu, Ioan Rădoi, Vintilă C. A. Rosetti, și Gr. G. Tocilescu. Din 1889 era redactor la *Revista nouă* a lui B. P. Hașdeu, unde au lucrat și Barbu Delavrancea, Al. Vlahuță, Ion Ghica, Th. Speranția, Dim. A. Sturdza, Ion Bianu.

Gion era și un orator talentat. De aceea s-a complăcut a-și expune lucrările mai întii sub formă de conferințe, îndeosebi în cadrul Ateneului român. Mulți contemporani apreciau farmecul vorbirii lui. Se pare că avea o voce vibrantă, clară și caldă, puțin cam afectată. Era interesant și ca fond, fiindcă avea multe cunoștințe, pe care le mînuia ușor, unele puțin cunoscute, culese din documente, ori din studii străine, mai ales franceze.

Bunele aprecieri de care s-au bucurat scrierile lui G. I. Ionescu-Gion (au fost, firește, și unele atacuri contra lor), precum și apropierea lui de Hașdeu și Odobescu, i-au asigurat alegerea ca membru corespondent al Academiei române. S-a publicat o scrisoare a lui Hașdeu, prin

¹ Azi, strada Logofătul Udriște nr. 11, clădirea e destul de bine păstrată și ar merita să devină o casă memorială.

² Radu D. Rosetti. *Erî*. Buc., Universul, f. a., p. 103—113 (Evocarea ceneclului).

³ Constantin Bălcescu, părtaş al revoluției din 1848, scriitor diletant, mai ales om politic, ministru (de finanțe) în mai multe rînduri, chiar prim-ministru ; „mare povestitor și cu o memorie prodigioasă“, mărturisește Rosetti (v. nota 2 mai sus).

⁴ Tot în evocarea citată la nota 2.

care bătrînul istoric, rămas fără urmași după moartea Iuliei, propunea lui Gion să fie înfiat¹.

Ionescu-Gion a fost și un profesor entuziast și devotat tinerelor generații pe care le pregătea. A făcut nu numai studii închinat școlilor, dar în încercările lui de teatru a ales subiecte din mediul școlar. Sănătatea nu i-a îngăduit însă a continua mult studiile și activitatea didactică. O timpurie arterio-scleroză nu i-a lăsat puterea să suporte atacul de cord, care i-a curmat brusc firul vieții la 29 iunie (stil vechi) 1904², la vîrsta numai de 46 de ani. A fost îngropat la cimitirul Bellu, din înfrumple aproape de mormîntul tipografului și povestitorului Petre Ispirescu, apreciat mult de Gion.

Gion și-a lăsat biblioteca liceului din orașul său național Pitești. În semn de recunoștință i s-a ridicat acolo un bust în grădina Sfatului popular, iar ateneului local, înființat în 1928, i s-a dat numele de „Ionescu-Gion“. Ateneul a devenit cu vremea un cămin cultural care făcea șezători, împrumuta cărți și organizase un muzeu. Aici am văzut în 1946 o scrisoare și un volum de *Doine și lăcrămioare* cu dedicație, ambele adresate de Alecsandri către Odobescu, probabil dintr-o colecție a lui Gion, căci se mai afla acolo, în manuscris, un fragment de roman al acestuia, în limba franceză, cu personaje și acțiune în România și cu adnotări de Odobescu. Este tot ce-am găsit atunci în acest cămin în legătură cu Gion, și e foarte puțin³. În Biblioteca Academiei e trecută în fișier broșura intitulată : *Catalogul cărților ce conține biblioteca defunctului G. I. Ionescu-Gion, dăruită Liceului din Pitești*. București, 1905, 1 volum în 8°, la cota A.26697. În scriptele bibliotecii Liceului nr. 1 din Pitești, donația Gion cuprinde 1093 cărți⁴, mare majoritate în limba franceză, după care urmează cele în limba română și foarte rar germană, italiană și engleză. Unii autori care au publicat într-una din aceste ultime trei limbi sînt reprezentați în traduceri franceze, de unde presupunem că franceza era singura limbă de mare circulație pe care o poseda temeinic și curent bibliofilul Gion.

În ce privește repartiția pe materii, predomină istoricii : G. Boissier, C. Cantu, F. de Coulanges, Ch. Diehl, J. A. Fleury, T. B. Macaulay, G.

¹ Radu D. Rosetti, *op. cit.* Tot aici e amintit și presupusul proiect al căsătoriei Iuliei cu Gion.

² Anunțul mortuar a apărut în ziarul *Românul*, Buc., an. XLVIII, nr. 26—27 (18—25 iulie 1904), p. 198. Pe placheta străzii Ionescu-Gion, anul morții lui e trecut greșit : 1907.

³ În vizitarea căminului la 7 august 1946 m-a interesat mai mult organizarea bibliotecii și n-am cercetat dacă se mai păstrau acolo și alte manuscrise și însemnări de la Gion. N. I. Apostolescu ne spune în *Amintiri de Gion* (*Românul*, Buc., an. XLVIII, nr. 37 (18/31 oct. 1904, p. 258) ce comoară de notițe a lăsat Gion, căruia îi dăduse și Gr. N. Manu notele lui istorice. Despre toate acestea era mai bine informat genealogistul Elie Nicolescu.

⁴ La peste o jumătate de veac de la apariție, catalogul tipărit al bibliotecii lui Gion e greu de găsit. Exemplarul de la Academie s-a rătăcit sau pierdut. La alte cîteva biblioteci bucureștene nu l-am aflat. Nici chiar școala din Pitești care posedă cărțile nu are catalogul lor imprimat pe vremuri. Lista acestora mi-a fost însă înmînată prin bunăvoința profesorului Ion Steriopoli, care preda franceza la acea școală. Îi exprim aici mulțumirile mele.

Maspero, Ch. Seignobos, Th. Mommsen, A. Thierry etc.; cronicarii români, apoi : D. Cantemir, Gh. Șincai, M. Kogălniceanu, N. Bălcescu, V. A. Urechia, D. A. Sturdza, A. D. Xenopol, Gr. Tocilescu, N. Iorga, I. Bogdan, C. Giurescu, V. Pirvan; editorii de documente E. Hurmuzachi, Th. Codrescu. Abundă în sfârșit autorii care făceau și istorie și literatură sau critică de artă : Al. Odobescu, B. P. Hașdeu, Ion Ghica, dar în special francezii : A. Lamartine, J. Michelet, Edg. Quinet, H. Taine, S. Reinach. Erau modelele către care se simțea atras Gion a ținut totdeauna să arate „că se poate face știință și artă în același timp”¹. În biblioteca lui Gion se mai aflau multe cărți de filozofie, în special de pedagogie, ceea ce arată că profesorul se preocupa serios și cu plăcere de cariera lui didactică. Cărțile de literatură nu-s însă atât de numeroase pe cât ne-am fi așteptat de la un autor care a încercat și creația literară, după cum vom vedea.

II. OPERA. Prima grupă — și cea mai însemnată — a lucrărilor lui Ionescu-Gion o constituie A. Scrierile istorice. Înclinarea autorului spre artă și literatură îl face să aleagă din istorie o serie de figuri proeminente pe care le portretizează : *Ludovic XIV și Constantin Brîncoveanu*² (cu valoare mai ales prin prezentarea unor prețioase documente, cedate lui Gion de Al. Odobescu, cel care le adunase din arhiva Ministerului francez de afaceri străine), *Dușmanii lui Mihai Viteazul*³, *Din istoria fanarioților*⁴ (Familia Ipsilanti, N. Mavrogheni...). Aici, autorul își mărturisește tendința spre literatură : „Nepierzînd un singur moment din vedere adevărul istoric și afirmațiunile documentelor, am năzuit a așeza, a povesti și a zugrăvi faptele astfel încît dispozițiunea, expunerea și descrițiunea lor să facă pe cetitor să vadă cît mai bine într-insele reînvierea trecutului”⁵. Urmează *Portrete istorice*⁶ titlu semnificativ pentru evocarea subiectivă mai mult decît redarea veridică a unor figuri, ca Alecu Beldiman, Ion Maiorescu, Dora d'Istria, Iulia Hașdeu, C. A. Rosetti, Ion Brezoianu etc. Lor trebuie alăturat *Generalul Florescu*⁷.

Într-o broșură de mai tîrziu : *Din istoria românilor*⁸ încearcă genealogia Cantacuzinilor și polemizează cu Ion Bogdan slavistul. Seria de portrete *Din istoria Basarabilor*⁹ o începuse cu Sima Stolniceasa, soția lui Stroie Buzescu, femeie dirză, înfățișată vioi, aproape dramatic, cu multă documentare din arhive.

O subgrupă e formată din ce numește Gion *Încercare asupra istoriei științelor în trecutul țărilor române*¹⁰, în care informațiile despre domnii și boierii noștri cu preocupări culturale îl fac să-i considere pe aceștia

¹ Îneși vorbele lui Gion, după mărturisirea lui Caion, *op. cit.* p. 202.

² Studiu asupra politicii franceze în Europa răsăriteană (1534—1688—1715), Buc., tipografia Academiei române, 1884, VIII+444 p.

³ Conferință la Ateneu, 18 martie 1890, Buc., Tip. Românu, 1890, 32 p.

⁴ Buc., I. V. Socec, 1891, 260 p. Prima apariție în *Revista nouă* a lui B. P. Hașdeu, căruia e închinată lucrarea.

⁵ *Precuvântare*, p. II.

⁶ Buc., H. Steinberg, 1894, 269 p. Dedicatie lui Al. Odobescu.

⁷ Buc., Tip. T. Băilescu, 1894, 31 p.

⁸ Buc., Tip. Dor P. Cucu, 1903, 43 p.

⁹ Buc., I. V. Socec, 1903, 60 p. Cu 2 portrete.

¹⁰ Buc., C. Sfetea, 1894, 56 p.

drept savanți, ceea ce (excluzînd pe D. Cantemir și pe Mavrocordați) nu-i decît o atitudine patriotardă. Aici e locul să amintim și de *Doftoricescul meșteșug în trecutul țărilor române*¹, conferință în ton glumeț, dar plină

**Casa din Str. Logofătul Udriște, 11, în care a locuit
G. I. Ionescu-Gion**

cu citații din cronicari și *Din vremurile bătrîne ale filosofiei în România*², unde pomeneste de moldoveanul Moise Filozoful.

Unele din aceste lucrări au fost reeditate, altele traduse, fapt care denotă c-au fost apreciate la timpul lor. Chiar exigentul A. D. Xenopol

¹ Buc., I. V. Socec, 1892, 80 p. Conferință la Ateneul român, 16 febr. 1892.

² În *Omagiu lui C. Dumitrescu-Iași* (Buc., 1904), p. 161—170.

declara¹: „Valoarea cea mai însemnată a lui Gion i-o dădeau îndeletnicirile lui istorice.“ Aceste îndeletniciri se concretizau și într-o mulțime de articole și note risipite în revistele și ziarele vremii. O mai persistentă rămânere asupra unei teme, cu posibilități de adâncire a ei, a avut Gion în alcătuirea unei istorii a Bucureștilor, despre care adunase material și în unele studii anterioare, mai cu seamă în cele de geografie și etnografie, precum *Geografia în cronicarii români*² și *România în secolul XVII*³. În ultima scriere, Gion reflecta informațiile străine despre orașele noastre.

În anii care încheiau secolul al XIX-lea, activitatea febrilă a lui Gion se concentrează asupra aceluiași teme: trecutul Bucureștilor cu legăturile ce se mai pot stabili în toate direcțiile. Acum scrie el *Ciuma și holera după zaveră*; ⁴ *Din istoria și comerțul Brașovului la începutul secolului XVI*⁵ și în sfârșit atacă direct, deși fragmentar, subiectul preferat: *Bucureștii în timpul revoluțiunii franceze*⁶. După ce adună și pune în ordine încă mult material, prezintă în fața Societății geografice române *Planul unei lucrări privitoare la Bucureștii în trecut și în prezente*⁷. Pe măsură ce redactarea continua, citește unele capitole la Atena și la Academia română. Poate că această fragmentare a dăunat unității lucrării.

Iată în fine că apare impunătorul volum: G. I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*. București, Stabilimentul grafic I. V. Socec, 1899, in-folio, (VI) + 818 p., o extrem de bogată mină de informații, între care numeroase documente inedite, scrieri străine puțin cunoscute, articole din periodice etc. și cu ample ilustrații și podoabe grafice. Din prefața publicată pompos cu litere chirilice în două culori, aflăm că lucrarea a pornit din mai 1895 „după îndemnul și stăruința“ lui Nicolae Filipescu, primar pe atunci al Bucureștilor și s-a continuat „cu cheltuiala obștei bucureștene“, primar fiind C. F. Robescu, pentru a se termina în septembrie 1899, sub primariatul lui Barbu Ștefănescu-Delavrancea. În carte și mai ales în prefață e imitat stilul vechilor texte bisericești de către: „...mai jos iscălitul, care, lin și blind, îți pofteste ție, cititorule, sănătate deplină, noroc și voie bună, tărie neînfrântă în trudele vieții și liniște senină în gândurile tale... adică eu, Gheorghe I. Ionescu-Gion, carele... de 30 de ani mă îndeletnicesc cu grija și ispitirea cărților, în marea și de Dumnezeu păzita cetate a Bucureștilor, scaunul oraș al României“⁸.

E adevărat că de la Evanghelia din 1512 a lui Macarie cu greu se poate vedea în trecutul românesc o carte mai arătoasă decât aceasta a lui Gion și Socec, însă limbajul celor vechi era mai modest. Din fericire,

¹ În articolul *Moartea lui Ionescu-Gion* din ziarul *Românul*, an XLVIII, nr. 28–31 (august 1904), p. 1.

² Buc., Socec și Teclu, 1889, 22 p. (Extras din Buletinul Societății geografice, an. X, trim. I).

³ Buc., I. V. Socec, 1891, 32 p.

⁴ Buc., I. V. Socec, 1893, 52 p.

⁵ Buc., I. V. Socec, 1894, 12 p. (Extras din Revista pentru istorie, arheologie și filologie, vol. VII).

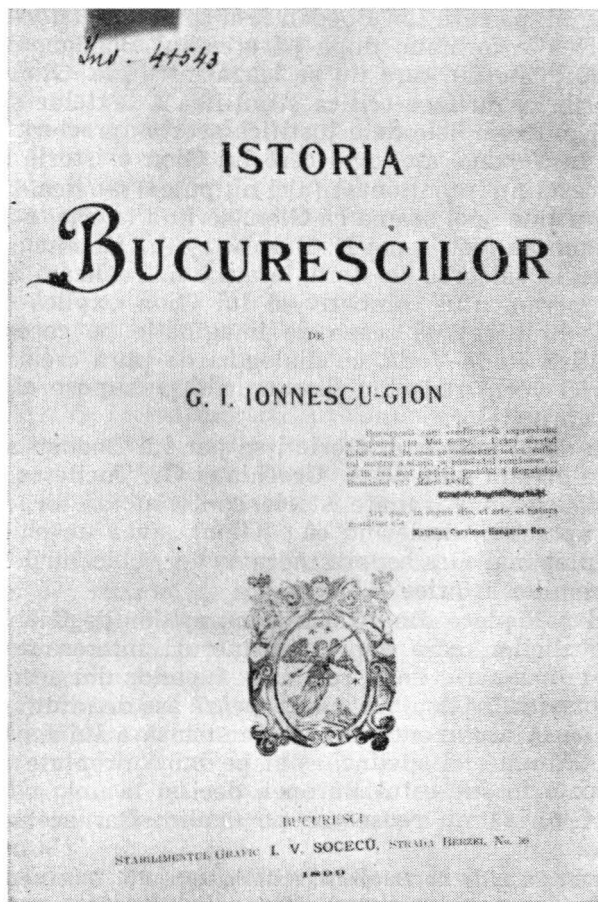
⁶ Buc., I. V. Socec, 1891, 61 p.

⁷ Buc., I. V. Socec, 1898, 15 p.

⁸ Pag. VI.

nu toată lucrarea e scrisă pe un asemenea ton, dar pe alocuri retorismul lui Gion mai scapă din frâna literatului de talent, același care în orice caz scria mai puțin afectat decât cum vorbea¹.

Capitolele cărții se grupează în chip firesc : întâi cronologic, pentru epocile vechi în care documentele erau mai zgircite în știri, apoi, pe măsură ce faptele relatate se apropiau de noi în timp, autorul cărții n-a

Foaie de titlu a lucrării „Istoria Bucurescilor”

mai prezentat aspecte generale, ci detalii și precizii pentru fiecare domeniu : bisericile, mahalalele cu străzile lor, comerțul cu hanurile lui, viața militară, artele.

Cartea lui Gion, piatră unghiulară în istoriografia Bucureștilor, avea totuși lipsuri care nemulțumeau pe drept doi mari istorici de-atunci.

¹ Radu D. Rosetti, *Eri.*, op. cit. p. 107.

Primul era Nicolae Iorga : documentarea lui Gion e insuficientă ori umflată, lipsă de discernământ, neînțelegere a subiectului, exprimare bombastică, lux de ilustrații fără legătură cu textul¹. Mai gravă decât fulgerele repede trecătoare ale lui Iorga, care de altfel a și revenit² asupra aprecierilor lui prea aspre, a fost însă o recenzie pe ton liniștit, dar demonstrând în chip științific că Gion n-avea pregătirea de istoric necesară să facă o atare lucrare în cele mai bune condiții. E vorba de cele peste 30 de pagini, pe care Ion Bogdan le-a consacrat *Istoriei Bucureștilor* de Gion³. Cartea e formată, după părerea lui Bogdan, din o serie de monografii (capitolele ei), care nu se leagă între ele. Gion n-are metoda riguroasă de istoric, nu face critica științifică a textelor și a monumentelor arheologice. Exemplele date justifică aceste aprecieri. Pretențiile lui Bogdan devin însă exagerate, când cere lui Gion o istorie socială și causală, pe care acesta nu intenționase (nici nu putea) s-o dea.

Bogdan nu ține apoi seama că Gion, scriind istorie, e în același timp și literat, așa cum au fost la noi N. Bălcescu, Al. Odobescu, B. P. Hașdeu, fără să se ridice la valoarea acestora, la armonia realizată de ei. Însușirile literare și temperamentul combativ al lui Gion explică invectivele lui contra grecilor hrăpăreți și scena de imaginație pe care o plasează la stăreția mănăstirii Radu-Vodă, cu dialoguri de pură creație literară, așa cum unii istorici vechi redactau discursurile presupuse că le-ar fi ținut eroii lor în fața armatelor.

Abaterile de la adevărul istoric i se par lui Bogdan semne că Gion continuă școala greșită a lui V. A. Urechia și Gr. Tocilescu, contra cărora luptau Iorga și Bogdan. Alt mare istoric, contemporan lor, A. D. Xenopol, e mai larg în aprecieri, declarând că : [Gion] „avea un chip de cercetare original, îndreptat mai ales asupra moravurilor, obiceiurilor, artei și monumentelor vremilor istorice“⁴.

Lui Bogdan îi place din *Istoria Bucureștilor* de Gion capitolul XII despre Podul calicilor, care cuprindea lucruri interesante, necunoscute până atunci, iar în descrierile și relatarea faptelor din secolul XIX tonul foiletonistic, obișnuit la Gion, nu mai frapază așa de mult.

E curios că în argumentarea atât de strânsă a lui Ion Bogdan scapă o contradicție. Anume, el susține — și pe bună dreptate — că lipsa de arhive municipale în sud-estul Europei, deci și la noi, a făcut ca întreprinderea lui Gion să nu reușească pe deplin. Dar aceasta acoperă pe

¹ *L'histoire de la ville de Bucarest*. (Istoria orașului București), în vol. *Options perniciouses* (Părerii primejdioase). Buc., L'Indépendance roumaine (Independența română), 1900, p. 43—48 și *Les doléances de M. Ionescu-Gion*, (Tînguirile domnului Ionescu-Gion) ibidem, p. 169—181. Nu urmărim polemica cu Gion, fiindcă acesta a scoborit-o de la o discuție științifică la atacuri personale, pe motiv că Iorga îl concura la un premiu de la Academie.

² În *Istoria Bucureștilor*, 1939, p. 5—6. „Nu se poate tăgădui acestei opere, despre care am făcut cîndva o dare de seamă puținel glumeață în „L'Indépendance roumaine“ folosul ce rezultă din cercetări personale sau cu ajutorul altora a materialului destul de bogat care se află răspîndit în deosebite condice și colecții de documente din Arhivele statului“.

³ În *Convorbiri Literare*, Buc., an. XXXIV (1900), p. 237—255 și 301—315.

⁴ În articolul *Moartea lui Ionescu-Gion* din ziarul *Românul*, Buc., an XLVIII, nr. 28—31 (august 1904), p. 1.

Gion de cea mai mare parte din învinuirea pe care însuși Ion Bogdan i le-a adus și în special de aceea că n-a realizat o istorie a dezvoltării instituțiilor municipale cu influența lor asupra istoriei politice.

Bogdan conchide că meritul lui Gion e de-a fi făcut prima încercare a scrie istoria Bucureștilor, de-a fi dat o sumă de reproduceri interesante de persoane și monumente istorice, alese unele cu gust și tipărite, cea mai mare parte din ele, cu multă artă. Gion a pregătit astfel terenul pentru altul, mai bine înzestrat și mai bine înarmat. Bogdan uită să sublinieze și un alt mare merit al lui Gion : acela de a fi pus la îndemina cititorilor, chiar dacă nu în condiții optime de erudiție severă, un foarte bogat material inedit. Ori tocmai de acest aport al lui Gion s-au bucurat mai mult cercetătorii care i-au succedat în istoria Bucureștilor.

Grija lui Gion de a aduna și folosi toate referințele cu privire la București îl arată și exemplarul personal al *Istoriei Bucureștilor*, păstrat și expus la Muzeul de istorie a orașului București. E un volum interfoliat, în care Gion a notat conștiincios izvoare noi, necunoscute de el sau apărute după tipărirea volumului. Și-a însemnat chiar o convorbire la Atena în 12 octombrie 1902, când Alexandru Stăncescu l-a informat despre locuitorii de pe vremuri în mahalalele Lucaci și Vergului. Gion pregătea astfel o nouă ediție a operei sale, cu adăogiri și corectări.

Meritul de deschizător de drum i-a fost recunoscut și de Frédéric Damé în dedicația ce face a lucrării lui similare : *București en 1906*¹. „A la mémoire de mon ancien ami et collègue G. Ionescu-Gion, je dédie ce livre, qui n'est que la suite de sa monumentale étude sur la Bucarest d'avant 1800”². Elogiază pe Gion numeroși istoriografi următori, pînă la actualul Ion Ionașcu³.

B. Lucrări didactice și literare a scris G. I. Ionescu-Gion. Pomenim pe cele mai de seamă : *Elementul pitoresc în cronicile române*⁴, cu multe citații, în special din Neculce, comparat cu Saint-Simon ; *Manual de poetică română*⁵, plin de definiții greoaie, pornit mai mult pe baze romantice decît naturaliste, cu ton puțin declamator ; *Istoria națională în istoria universală*⁶, rapor în calitate de director general al învățămîntului secundar către ministrul instrucțiunii. Gion dezvoltă aici ideea că istoria universală trebuie făcută în școlile românești punînd accentul pe istoria patriei, nu după manuale franceze și germane, în care se tratează mai mult despre țările respective (influență, se pare, a lui M. Kogălniceanu).

Urmează *Limba franceză în școlile noastre secundare*⁷, raport făcut ca inspector general ; arată că fanarioții și rușii au introdus fran-

¹ București, Socec, 1907, IV — 548 p.

² Memoriei fostului meu amic și coleg C. Ionescu-Gion dedic această carte, care nu e decît urmarea studiului său monumental asupra Bucureștilor dinainte de 1800.

³ În *Documente bucureștene...*, Buc., 1941, p. VI.

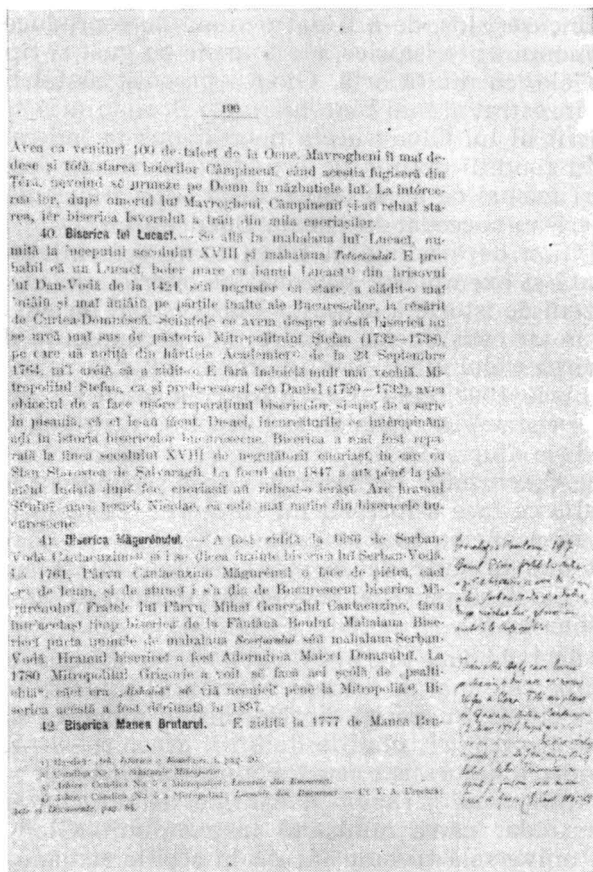
⁴ În *A XX-a aniversare a Atheneului Român*, Buc., 1885, p. 55—78.

⁵ Buc., Tip. C. Göbl, 1888, 268 — III p (V. recenzia din *Arhiva*, Iași, III (1892), p. 148—174).

⁶ Buc., Tip. „Românul”, 1889, 54 p.

⁷ Buc., Imprimeria statului, 1901, 24 p.

cezia în țară, propune întâlniri didactice pentru îmbunătățirea studiului limbii franceze; *Muzeul pedagogic*¹, tot raport, cu modele de mobilier școlar, material didactic, bibliotecă și arhivă, ca în muzeele străine;

Pagina din exemplarul „Istoria Bucureștilor“, existent la Muzeul de istorie a orașului București, cu completări de mână lui Gion pentru o nouă ediție

*Discurs la înmormântarea lui V. Alecsandri*², *Cum vorbim*³ cu observații prețioase și exemple luate din graiul viu, care au meritat o a doua ediție⁴
Ca un fel de prefață (la volumul *Basme culese din gura poporului* de

¹ Buc., Imprimeria statului, 1892, 35 p.

² Publicat în ziarul *Românul*, Buc., 1890, p. 925.

³ Conferință rostită la Jubileul Atheneului și însoțită de scrisorile d-lor A. I. Odobescu, B. P. Hașdeu, L. Șăineanu, A. D. Xenopol, Th. D. Sperantia, A. I. Ciurcu (25 nov. 1880). Tipărită: Buc., 1891, 67 p.

⁴ Cu un studiu introductiv și note de Petre V. Haneș, Buc., Editura Tipografiiile române unite, (1936), 111 p.

D. Stăncescu)¹, de unde Gion apare ca un admirator al literaturii populare, exagerează însă ridicînd pe D. Stăncescu la înălțimea lui Petre Ispirescu.

Ionescu-Gion a scris și piese de teatru : *Şedetore Ștefan-Vodă*², un aranjament scenic naiv, în care elevii liceului Matei Basarab cîntă în cor, joacă și declamă versuri patriotice ori vorbesc franțuzește, nemțește și italienește, ca dovadă a învățării lor. Șezătoarea s-a ținut la Ațeneul român, ca să se strîngă o sumă pentru îmbrăcarea elevilor săraci, scop frumos care scuza în parte multe imperfecțiuni ale textului. O adevărată piesă de teatru a publicat Gion cu titlul *Liceul Țepeluș-Vodă. Real ? Vechiu ? Clasic ? Modern ?* Glumă didactică într-un act³. A fost jucată întâia oară la 17 martie 1904, pe scena Teatrului național din București, cu cei mai mari actori ai timpului : Nottara, Soreanu, Brezeanu, Toneanu, Demetriad, Liciu, Bulandra... E vorba de un liceu care se transformă din clasic în real, ceea ce produce o mare agitație în cancelarie și situații neprevăzute, unele comice. Dialogul e ușor, sprinten, dar atmosfera e puțin forțată și pedantă.

Se pare că Gion intenționa să mai compună o comedie cu subiect didactic : *Mița, Marie, Mary*, evoluția unei fete de școală. De asemeni, o serie de nuvele. Proiecta să țină conferințe pentru a strînge banii necesari ridicării unui bust lui Alexandru Odobescu⁴. Ținea să continue istoria Basarabilor, pe care abia o începuse. O sumă de planuri, îndreptățite la vîrsta de 46 de ani, cînd moartea nu te poate întîmpina decît pe neașteptate.

Fără să fi fost o mare personalitate creatoare, G. I. Ionescu-Gion, priceputul, harnicul și entuziastul profesor al liceului Matei Basarab din București, a lăsat urme prețioase în cultura românească. Dacă încercările lui în literatură au fost numai un aspect întîmplător al unei variate activități didactice, Gion s-a evidențiat ca ziarist și cronicar la cele mai de seamă publicații periodice românești ale vremii. Mai mult : studiile lui de istorie, au scos la iveală și au valorificat un imens material documentar, mai ales în ce privește trecutul Bucureștilor, la care a adus o însemnată contribuție prin numeroasele știri și documente, publicate de el. Opera lui Gion stă la baza istoriografiei științifice bucureștene atît de puternic îmbogățită în deceniile care au urmat și îndeosebi în anii puterii populare.

¹ Buc., Ig. Halmann, 1892, p. V-XII.

² Buc., I. V. Socec, 1904, 137 p.

³ Buc., I. V. Socec, 1904, 32 p.

⁴ N. I. Apoctolescu. *Amintiri despre Gion*. În *Românul*, Buc., an. XLVIII, nr. 37 (18/31 oct. 1904), p. 258. De-aici cunoaștem ultimele gînduri al lui Gion.

